

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 19.05.2026.

Nr. 14/6-3

Atzinums par ziņu portāla LSM.lv sadaļas veidošanu krievu valodā

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds (turpmāk arī – ombuds) 2026. gada 24. aprīlī saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā tiek lūgts izvērtēt, *vai tas ir korekti un atbilstoši, un arī likumiski ka Latvijas sabiedriskajā medijā ir raidījumi par vēlēšanām Latgalē krievu valodā?*

Iesniegumā tiek uzdoti šādi jautājumi:

1. Vai tādējādi nav pārkāpts Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2026. gada 30. marta spriedumā lietā Nr. 2024-30-01 “Par Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.panta septītās daļas un 2024.gada 18.janvāra likuma “Grozījumi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā” 6.panta, ciktāl ar to likuma 8.panta ceturrtā daļa izteikta jaunā redakcijā, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes ievadam un 4.pantam” (turpmāk arī – Spriedums) noteiktais?
2. Kāpēc VSIA “Latvijas sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM) nav raidījumu par vēlēšanām Latgalē latgaliešu valodā?

Iesniegumam ir pievienots ekrānšāviņš un tīmekļa vietnes saite, kas norāda uz ziņu portāla “LSM.lv” (turpmāk – LSM.lv) versijas krievu valodā “rus.LSM.lv” (turpmāk – rus.LSM.lv) sadaļā “Кейс” [angl. *case* – gadījums, lieta, situācija, čemodāns – atveidojums krievu valodā] publiskoto raidierakstu “На что рассчитывают партии на востоке Латвии?” [Tulkojums no krievu valodas un latviešu valodu “Uz ko cer partijas Latvijas austrumos?”]” (turpmāk – Raidieraksts). Ņemot vērā minēto satura vienību, ombuds pieļauj, ka Iesniedzēja izteiktās bažas – *mani satrauc ka Latvijas sabiedriskajos medijos ir joprojam krievu valoda, un mēs, uzrunājot*

krievu valodā iedzīvotājus, nedodam iespējas viņiem apgūt latviešu valodu, [..] – ir saistītas ar LSM ziņu portālā LSM.lv pieejamo izvēlni "По-русски" [Tulkojums no krievu valodas uz latviešu valodu "Krieviski"], kas ved uz LSM.lv versiju krievu valodā un tajā publicēto tekstuālo, audiālo un video saturu.

Iepazīstoties ar Iesniegumu, ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par Iesniegumā aktualizētajiem jautājumiem. Ņemot vērā to, ka ombuda atzinumi anonimizētā veidā ir publiski pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara, ombuds cer, ka atzinumā ietvertie apsvērumi un skaidrojumi palīdzēs Iesniedzējam un sabiedrībai kopumā labāk izprast Iesniegumā minētā Satversmes tiesas sprieduma būtību un tā ietekmi uz valodu lietojumu LSM saturā, par ko publiskajā vidē ir izskanējuši pretrunīgi vērtējumi.

Par ombuda lēmumu veidot atzinumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 28. aprīļa e-pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds laika periodā no 2026. gada 24. aprīļa līdz 15. maijam:

– iepazīnās ar LSM.lv ziņu portāla sadaļas krievu valodā rus.LSM.lv struktūru un saturu;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://rus.lsm.lv/>.

– iepazīnās ar Iesniegumā minēto Raidierakstu;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saites:

https://rus.lsm.lv/statja/novosti/podkasti/20.04.2026-keis-podkast-na-cto-rasscityvayut-partii-na-vostoke-latvii.a643447/?utm_source=lsm&utm_medium=article-bottom&utm_campaign=article.

– 2026. gada 28. aprīlī nosūtīja jautājumus LSM galvenajai redaktorei Anitai Braunai un 2026. gada 5. maijā saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[2] Par LSM galvenās redaktores atbildēm uz ombuda jautājumiem.

Uz ombuda 2026. gada 28. aprīlī rakstiski uzdotajiem jautājumiem LSM galvenā redaktore Anita Brauna sniedza šādas atbildes [visi izcēlumi atbilžu tekstā mani – E.A.]:

- 1) par pamatojumu tam, ka LSM veido un publisko saturu krievu valodā LSM vienotā ziņu portāla LSM.lv sadaļā rus.LSM.lv;**

2025. gada jūlijā Latvijas Sabiedriskā medija (turpmāk – LSM) valde akceptēja **attīstības stratēģisko ietvaru 2026.-2029. gadam**, nosakot mērķi izveidot vienotu, digitāli spēcīgu un sabiedrībai uzticamu mediju. Viena no stratēģiskajām prioritātēm paredz, ka no 2026. gada LSM.lv kļūs par vienotu ziņu platformu latviešu valodā **ar svešvalodu izvēli**.

Portāla modernizācija un valodu izvēles ieviešana ir būtisks solis pārejā uz multimediju redakciju un “digitālais vispirms” pieeju. **Saturs svešvalodās** – krievu, ukraiņu, angļu valodā – pieejams **tikai digitālajā vidē, kas top vienotā redakcijā, pēc vienotiem redakcionālajiem standartiem un lielākoties balstās satura adaptācijā no valsts valodas**. Ģeopolitiskās situācijas un nacionālo drošības interešu dēļ LSM turpinās veidot objektīvas ziņas un informatīvi-analītisku saturu svešvalodās **samērīgā apjomā**. Saturam svešvalodās atvēlēti nepilni 2,5 % no LSM satura budžeta, pārējie 97,5 % tiek lietoti satura veidošanai latviešu valodā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas lēmumu, Saeimai ir dots laiks līdz **2027.gada 1. maijam** pilnveidot Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumu tā, lai tas nodrošinātu atbilstošu līdzsvaru starp Satversmē noteiktajiem valsts pienākumiem aizsargāt latviešu valodu, mazākumtautību tiesībām un valsts drošību. Līdz ar to **Satversmes tiesas nolēmums neprasa tūlītējas izmaiņas LSM darbā** – satura veidošana svešvalodās tiks turpināta atbilstoši līdzšinējiem principiem un redakcionālajai pieejai.

2) par to, kādā apjomā un kurās LSM programmās un pakalpojumos ir plānots iekļaut saturu latgaliešu valodā par 15. Saeimas vēlēšanām Latgales vēlēšanu apgabalā?

LSM saturs par 15.Saeimas vēlēšanām vēl ir izstrādes procesā, un pašlaik nav iespējams sniegt precīzu atbildi uz jautājumu, kādā apjomā un kurās programmās būs saturs latgaliešu valodā. Taču jau pašlaik ir zināms, ka **Latvijas Radio 1** Latgales apraides latgaliešu valodas raidījumā "Latgolys Stunđe" būs **diskusiju cikls**, kurā piedalīsies Latgales vēlēšanu apgabala sarakstu pirmie numuri. Diskusiju skaits un struktūra tiks pielāgota galīgajam reģistrēto sarakstu skaitam.

Tāpat latgaliešu valodā būs **videostāstu sērija** sociālajiem tīkliem, kuras mērķis ir veicināt jauniešu līdzdalību vēlēšanās. Projekta koncepts paredz pašu jauniešu neformālas intervijas ar sarakstu līderiem par viņiem aktuāliem jautājumiem, tās aizvadot netradicionālās lokācijās, piemēram, industriālā vidē.

LSM tiek izskatītas arī citas ieceres, kuru īstenošana būs atkarīga no cilvēkresursu kapacitātes,

proti, vai būs iespējams piesaistīt žurnālistus, kuriem ir gan latgaliešu valodas zināšanas, gan konkrētu formātu īstenošanai nepieciešamās žurnālistiskās kompetences.

[3] Par Satversmes tiesas 2026. gada 30. marta spriedumu.

Satversmes tiesa 2026. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2024-30-01 “Par Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. panta septītās daļas un 2024. gada 18. janvāra likuma “Grozījumi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā” 6. panta, ciktāl ar to likuma 8. panta ceturtdaļa izteikta jaunā redakcijā, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes ievadam un 4. pantam”¹ (turpmāk – Spriedums) nolēmumu daļas 2. punktā nosprieda:

*Atzīt Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. panta septīto daļu un 8. panta ceturto daļu, ciktāl tā uzliek sabiedriskajam medijam **pienākumu** veidot saturu mazākumtautību valodās un **šā pienākuma izpildei** piešķir **tiesības** vienu radio un vienu televīzijas programmu vai tās raidlaika daļu atvēlēt raidījumiem mazākumtautību valodās, **par neatbilstošu** Latvijas Republikas Satversmes ievada piektās rindkopas otrajā teikumā noteiktajam par latviešu valodu kā vienīgo valsts valodu, kā arī 4. panta pirmajam teikumam, un spēkā neesošu no 2027. gada 1. maija. [visi izcēlumi citētajā nolēmuma tekstā mani – E.A.]*

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[4] Par Sprieduma būtību.

Satversmes tiesas lietas Nr. 2024-30-01 ietvaros tika vērtēta Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) normu, un konkrēti, **3. panta septītās daļas**, kurā noteikti sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi, kas izteikta šādā redakcijā:

*Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi **veido** raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus **mazākumtautību valodās**, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, sabiedrības integrāciju Latvijā kā nacionālā valstī un padziļinātu izpratni par sabiedriskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem,*

kā arī **8. panta ceturtdaļas**, kura izteikta šādā redakcijā:

---

¹ Pilns nolēmuma teksts, kā arī ar to saistītie dokumenti un cita informācija ir atrodamī sekojot tīmekļa vietnes saitei: [https://www.satv.tiesa.gov.lv/cases/?search\[number\]=2024-30-01](https://www.satv.tiesa.gov.lv/cases/?search[number]=2024-30-01)

Ja Latvijas Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas, tad vienu radio un vienu televīzijas programmu vai daļu vienas radio un vienas televīzijas programmas raidlaika var atvēlēt raidījumiem svešvalodās, ieskaitot šajā raidlaikā arī valsts valodā subtitrētas kinofilmas vai teātra izrādes atbilstība Latvijas Republikas Satversmei.

Pieteikuma tiesā iesniedzēju (divdesmit 14. Saeimas deputātu) ieskatā abas minētās SEPLPL normas neatbilst Latvijas Republikas Satversmes ievadam un 4. pantam, jo pirmā apstrīdētā norma paredz sabiedriskajam medijam **obligātu pienākumu** veidot saturu mazākumtautību valodās, savukārt otrā apstrīdētā norma paredz sabiedriskajam medijam **tiesības** veidot pat veselas programmas svešvalodās. Līdz ar to pieteikuma iesniedzēji uzskatīja, ka apstrīdētās normas pārkāpj Latvijas Republikas Satversmē nostiprināto nacionālas valsts principu un veicina sabiedrības sadalīšanu divās informatīvajās telpās, tādējādi arī vājinot latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statusu.

Abu apstrīdēto normu problemātiskums ir nepietiekami skaidrais to formulējums – vai sabiedriskajam medijam ir **pienākums** veidot saturu mazākumtautību valodās vai tikai **tiesības** to darīt, jo SEPLPL 3. panta astotajā daļā lietotais vārds *veido* ir interpretējams gan kā pienākums (pavēles izteikums), gan kā tiesības (iespējamības izteikums). *Pienākums*, pieteikuma iesniedzēju ieskatā, būtu pretrunā ar Satversmi. Savukārt, ja tās interpretē kā medija *tiesības*, tad, pieteikuma iesniedzēju vērtējumā, būtu nepieciešams likumdevējam noteikt (konkretizēt) šādu tiesību piemērošanas aspektus, saskaņojot tās ar valsts mērķiem un nacionālās drošības interesēm.

Satversmes tiesai, ombuda ieskatā, bija jāvērtē, vai pieteikuma iesniedzēju apstrīdētās normas uzliek sabiedriskajam medijam *pienākumu* veidot saturu mazākumtautību valodās un šā pienākuma izpildei piešķir tiesības vienu radio un vienu televīzijas programmu vai tās raidlaika daļu atvēlēt raidījumiem mazākumtautību valodās, un vai šāds pienākums atbilst Satversmes ievada piektās rindkopas otrajā teikumā noteiktajam par latviešu valodu kā vienīgo valsts valodu un Satversmes 4. panta pirmajā teikumā noteiktajam, ka valsts valoda Latvijas Republikā ir latviešu valoda.

Kā jau tika minēts šī atzinuma konstatējošajā daļā, Satversmes tiesa savā Spriedumā atzina, ka abas apstrīdētās SEPLPL normas, ciktāl tās sabiedriskajam medijam uzliek **pienākumu** veidot saturu mazākumtautību valodās un šā pienākuma izpildei piešķir tiesības vienu radio un vienu televīzijas programmu vai tās raidlaika daļu atvēlēt raidījumiem mazākumtautību valodās, **neatbilst** Satversmes ievada piektās rindkopas otrajā teikumā noteiktajam par latviešu valodu kā

vienīgo valsts valodu, kā arī 4. panta pirmajam teikumam, un Spriedumā arī noteica, ka abas apstrīdētās normas ir **spēkā neesošas** no **2027. gada 1. maija**.

Satversmes tiesa Spriedumā likumdevējam ir paredzējusi saprātīgu laiku jauna tiesiskā regulējuma izstrādei, kas vislabāk aizsargātu latviešu valodu, pie mazākumtautībām piederošo personu tiesības un valsts drošību, kā arī ļaujot VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” īstenot tā sabiedriskā pasūtījuma 2026. gada plānu, kā arī ņēmusi vērā to, ka no 2026. gada 1. janvāra VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” īsteno jaunu pieeju satura veidošanai mazākumtautību valodās. No minētā izrietoši, likumdevējam līdz Spriedumā noteiktajam datumam ir nepieciešams veikt atbilstošus grozījumus SEPLPL.

Pēc publiski pieejamās informācijas Saeimā jau notiek darbs pie SEPLPL grozījumu izstrādes, un 2026. gada 30. aprīlī SEPLPL grozījumu projekts par likumprojekta izstrādi ir iesniegts izskatīšanai atbildīgajai Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai². Līdz ar to pastāv cerības, ka grozījumi tiks pieņemti Saeimā līdz šī pavasara sesijas beigām. Šis apstāklis ir būtisks LSM darbībā, jo sabiedriskajā medijā pašreiz jau noris darbs pie 2027. gada sabiedriskā pasūtījuma plāna izstrādes, un šo plānu, saskaņojot ar veiktajiem grozījumiem SEPLPL, ir jāsāk īstenot no **2027. gada 1. janvāra**, proti, negaidot Satversmes tiesas noteikto datumu SEPLP 3. panta septītās daļas un 8. panta ceturtais daļas spēkā neesamībai – 2027. gada 1. maiju.

Trīspadsmit 14. Saeimas deputātu iesniegtais SEPLP grozījumu projekts ir izteikts šādā redakcijā³ [visi izcēlumi citētajā grozījumu tekstā mani – E.A.]:

1. Izteikt likuma 3. panta septīto daļu šādā redakcijā:

*“(7) Sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, **ievērojot samērīguma principu, ir tiesības** veidot raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus mazākumtautību valodās, **kas nav pašpietiekamas**, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, sabiedrības integrāciju Latvijā kā nacionālā valstī un padziļinātu izpratni par sabiedriskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem.”*

2. Papildināt likuma 3. pantu ar jaunu 7.¹ daļu šādā redakcijā:

*“(7¹) Sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, **ievērojot samērīguma principu, ir tiesības** veidot raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus mazākumtautību valodās, **kas***

² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

<https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=1334/Lp14>.

³ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

[https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/0/d5e15188395cdb8c2258de9002531ca/\\$FILE/1334.pdf](https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/0/d5e15188395cdb8c2258de9002531ca/$FILE/1334.pdf).

ir pašpietiekamas, lai mazinātu valsts drošības riskus un informētu pēc iespējas plašāku sabiedrību, tikai šādos izņēmuma gadījumos:

- 1) *ārkārtējā situācijā*
- 2) *izņēmuma stāvokļa gadījumā;*
- 3) *mērķtiecīgi atspēkojot konkrētu informāciju, kas ir maldīga, nepatiesa un apdraud demokrātiju un Latvijas valsti kopumā.”*

3. Papildināt likuma 3. pantu ar jaunu 7.¹ daļu šādā redakcijā:

*“(7²) Piemērojot šā likuma 3. panta 7.¹ daļu un ievērojot samērīguma principu, sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir **pienākums** ņemt vērā valsts apdraudējuma intensitāti un raksturu, kā arī izvērtēt **nepieciešamību** nodrošināt **objektīvu** un **neatkarīgu** informāciju mazākumtautību valodās.”*

Savukārt Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome 2026. gada 30. aprīlī Saeimas atbildīgajai komisijai ir nosūtījusi savu SEPLPL grozījumu projektu⁴, kurā grozījumi ir izteikti šādā redakcijā [visi izcēlumi citētajā grozījumu tekstā mani – E.A.]:

1. Izteikt 3. panta septīto daļu šādā redakcijā:

*“(7) Nodrošinot latviešu valodas kā valsts valodas konstitucionālo funkciju īstenošanu pilnā apjomā, it sevišķi rūpējoties, lai tā kalpo par visu Latvijas iedzīvotāju kopējo savstarpējās saziņas valodu, sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi **var veidot saturu arī svešvalodās, tajā skaitā mazākumtautību valodās**. Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei satura veidošana svešvalodās jāpamato katru gadu sabiedriskā pasūtījuma plāna izstrādes gaitā saskaņā ar šī likuma 10. panta pirmās daļas 2. un 3. punktu un ievērojot valsts valodas statusu, vēsturisko mazākumtautību valodu aizsardzības nepieciešamību un valsts drošības kontekstu.”*

2. Izteikt 8. panta ceturto daļu šādā redakcijā:

*“(4) Ja Latvijas Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas, tad daļu vienas radio un vienas televīzijas programmas raidlaika var atvēlēt raidījumiem svešvalodās **tikai saskaņā ar šī likuma 3.panta septīto daļu**, ieskaitot šajā raidlaikā arī valsts valodā subtitrētas kinofilmas vai teātra izrādes. Tas attiecināms arī uz citiem pakalpojumiem, ko sniedz Latvijas Sabiedriskais medijs sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.”*

[5] Par krievu valodas pašpietiekamību.

⁴ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/jaunums/seplp-aicina-stiprinat-latviesu-valodu-un-sabiedribas-noturibu-pret-dezinformaciju-regulejuma-par-satura-veidosanu-svesvalodas-sabiedriskajos-medijos>.

Vairākos vēsturiskos Satversmes tiesas spriedumos⁵ ir atzīts, ka krievu valoda Latvijā ir pietiekami pārstāvēta un patstāvīga jeb pašpietiekama, kā arī Satversmes tiesa vairākos spriedumos ir atzinusi, ka krievu valoda Latvijā ir mazākumtautību valoda.

Pašpietiekama ir tāda mazākumtautību valoda, kuru lieto personas, kuras pieder pie tādas mazākumtautības, kuru raksturo ievērojams īpatsvars konkrētās valsts iedzīvotāju kopumā, stabila sociālā struktūra, savas kultūras organizācijas un plašsaziņas līdzekļi, un kuras pastāvēšana un attīstība nav apdraudēta, jo pie šādas mazākumtautības piederošās personas spēj efektīvi īstenot savas tiesības arī bez īpaša valsts atbalsta.

Protams, ir jāņem vērā valodas pašpietiekamības plašākā tvēruma kā valodas kopējās funkcionalitātes, suverenitātes un dzīvotspējas (turpmāk – valodas *sociālā pašpietiekamība*) nodalījums no valodas pašpietiekamības mediju vidē (turpmāk – valodas *mediālā pašpietiekamība*)⁶. Ja pirmajā gadījumā runa ir par valodas spēju pilnvērtīgi funkcionēt pilnīgi visās sabiedrības dzīves jomās bez nepieciešamības sistemātiski balstīties uz citu valodu, tad sašaurinātajā, uz mediju vidi attiecināmajā, tvērumā runa ir par iespējam konkrētajā valodā plašsaziņas līdzekļos saņemt pietiekamu informācijas apjomu visās sociāli nozīmīgās tēmās.

Ombuds pieņem, ka Spriedumā pamatā tiek runāts par valodas *mediālo pašpietiekamību*. Tajā ir norādīts, ka *attiecībā uz mazākumtautību, kuras valoda Latvijā plašsaziņas līdzekļos ir pašpietiekama, Satversmes 114. pants, interpretējot to kopsakarā ar Minoritāšu konvencijas 9. panta 3. punktu, uzliek valstij pienākumu netraucēt šādas mazākumtautības izveidoto plašsaziņas līdzekļu brīvu darbību un nodrošināt tādu tiesisku vidi, kurā attiecīgā mazākumtautība varētu saglabāt un attīstīt savu valodu, kultūru un etnisko savdabību. Tomēr visi minētie valsts pienākumi īstenojami, ievērojot latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statusu un respektējot tās funkciju būt par visas sabiedrības, tostarp pie mazākumtautībām piederošo*

---

⁵ Skat. 1) Satversmes tiesas 2019. gada spriedums lietā Nr. 2018-12-01; 2) Satversmes tiesas 2023. gada spriedums lietā Nr. 2020-33-01; 3) Satversmes tiesas 2024. gada spriedums lietā Nr. 2022-45-01.

⁶ Šeit lietoto jēdzienu apjomi atrodas šādās iekļaušanas attiecībās: jēdziena “mediālā pašpietiekamība” apjoms iekļaujas jēdziena “informatīvā pašpietiekamība” apjomā, kā tā daļa (pilnībā nepārklājot plašākā jēdziena apjomu), savukārt jēdziena “informatīvā pašpietiekamība” apjoms iekļaujas jēdziena “sociālā pašpietiekamība” apjomā, kā tā daļa (pilnībā nepārklājot plašākā jēdziena apjomu). Tādējādi mediālā un informatīvā pašpietiekamība ir daļa no valodas plašākās sociālās pašpietiekamības.

Ja kāda valoda ir “sociāli pašpietiekama”, tad no tā var secināt, ka tā ir arī “mediāli (un informatīvi) pašpietiekama”, bet ne otrādi – valodas faktiskā “mediālā pašpietiekamība” neļauj korekti secināt tās faktisko “sociālo pašpietiekamību”. Piemēram, no pieņēmuma par krievu valodas mediālo pašpietiekamību nevar ar loģisku noteiktību secināt tās sociālo pašpietiekamību, jo, iespējams, kādā dzīves sfērā vienīgi ar krievu valodu ir nepietiekoši (piemēram, nevar saņemt pakalpojumus krievu valodā valsts pārvaldes iestādēs). Cits piemērs: arī no latviešu valodas mediālās un informatīvās pašpietiekamības nevar ar loģisku noteiktību secināt tās sociālo pašpietiekamību, jo, piemēram, ir situācijas, kurās Latvijā pakalpojumus var saņemt vienīgi angļu vai krievu valodā. **Tādējādi mediālā pašpietiekamība ir nepieciešams, bet ne pietiekams nosacījums valodas sociālajai pašpietiekamībai.**

personu, **kopējo saziņas un demokrātiskās līdzdalības valodu** [visi izcēlumi citētajā Sprieduma tekstā mani – E.A] (skat. Sprieduma 31. lpp.).

Tāpat Spriedumā ir noteikts, ka, *lai aizsargātu valsts drošību īpašos apstākļos, valstij no Satversmes 1. panta izriet konstitucionāls pienākums, ievērojot samērīguma principu, nodrošināt pie mazākumtautībām piederošām personām objektīvu un neatkarīgu informāciju mazākumtautību valodās. Tas attiecas arī uz tādu mazākumtautību, kuras valoda Latvijā plašsaziņas līdzekļos ir pašpietiekama.* [Tomēr] *informācijas sniegšanai mazākumtautību valodās jābūt samērīgai ar valsts drošības apdraudējumu, mērķētai un pamatotai ar objektīvu nepieciešamību. Turklāt minētais pienākums pildāms tādā veidā, lai patiesi netiktu apdraudētas un mazinātas latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas funkcijas* (skat. Sprieduma 35. lpp.).

Līdz ar to var secināt, ka Latvijā ir viena sociāli un mediāli pašpietiekama mazākumtautību valoda un, acīmredzot, vēl virkne tādu mazākumtautību valodu, kas nav pašpietiekamas ne tikai sociāli, bet kuras arī *plašsaziņas līdzekļos nav pašpietiekamas, lai gan tieši šīm mazākumtautībām savas valodas, kultūras un identitātes saglabāšanai un attīstīšanai ir nepieciešama īpaša aizsardzība un no Satversmes 114. panta izriet valsts pienākums tām šādu aizsardzību nodrošināt* (skat. Sprieduma 46. lpp.).

Līdz ar to Spriedums iezīmē potenciālos riskus, ka, no vienas puses, valsts pienākums (ievērojot samērīguma principu, nodrošināt objektīvu un neatkarīgu informācijas sniegšanu konkrētajām mazākumtautībām) šo pēdējo mazākumtautību valodu gadījumā netiek pildīts, bet, no otras puses, vienas pašpietiekamās mazākumtautības valodas gadījumā sabiedriskā medija saturs var pat pārsniegt to pienākumu apjomu, kuri valstij izriet no Satversmes 114. panta (skat. turpat). Svarīgi piebilst, ka šajā gadījumā rodas latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas galvenās funkcijas apdraudējums, jo Satversmes ievada piektās rindkopas otrajā teikumā ietvertais latviešu valodas kā vienīgas valsts valodas postulāts kopsakarā ar Satversmes 4. panta pirmo teikumu norāda uz latviešu valodas funkciju būt par visas sabiedrības kopējās saziņas un demokrātiskās līdzdalības valodu.

Tādējādi var secināt par valodas *mediālās pašpietiekamības* saistību ar valodas *sociālo pašpietiekamību* kā valodas funkcionālo pilnvērtību: pastāvot krievu valodas mediālajai pašpietiekamībai, pieaug tās sociālā pašpietiekamība, kas apdraud vienīgās valsts valodas kā sabiedrības kopējās saziņas un demokrātiskās līdzdalības valodas “sociālo pašpietiekamību”.

Šiem potenciālajiem riskiem, šķietami, ir iespējami divi novēršanas risinājumi, kuriem līdz ar to būtu jāparādās Satversmes tiesā apstrīdēto SEPLPL normu jaunajās redakcijās.

No vienas puses, kā tas ir izteikts vienā piedāvātajā SEPLPL grozījumu redakcijā, tas nozīmētu pašpietiekamās mazākumtautības valodas mediālās un secīgi – sociālās pašpietiekamības mazināšanu, kas sabiedriskā medija gadījumā nozīmētu šajā valodā veidotā satura apjoma mazināšanu, piemēram, saturiski sašaurinot šajā valodā veidotā satura tēmu loku. Tomēr jāņem vērā, ka šī risinājuma panākumu gadījumā konkrētā valoda var zaudēt savu līdzšinējo pašpietiekamību, un tad valstij būs jāuzņemas šīs mazākumtautības valodas, kultūras un identitātes saglabāšanas un attīstīšanas aizsardzības pienākums, kā tas izrietētu no Satversmes 114. panta. Kā arī jāņem vērā tas, ka likumā, nosakot pieļaujamās plašsaziņas līdzekļa saturiskās tēmas, var rasties iespaids par sabiedriskā medija redakcionālās neatkarības ierobežojumu.

No otras puses, kā tas ir izteikts otrā piedāvātajā SEPLPL grozījumu redakcijā, tie varētu būt latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas stiprināšanas pasākumi, kuru īstenošana mediju vidē būtu tādas situācijas veidošana, kad valsts valodā ir pieejama pilnīgi visa sabiedrībai svarīgā un nozīmīgā informācija ar būtisko nosacījumu, ka šīs informācijas ieguvei nav nepieciešamas pilnvērtīgas svešvalodu zināšanas, proti, lai valsts valoda būtu pilnvērtīgi pašpietiekama mediju vidē.

Domājams, tikai nelielai sabiedrības daļai būtu pamatoti iebildumi, ja, piemēram, LSM ziņu portālā LSM.lv, uzspiežot izvēlni "По-русски" [Tulkojums no krievu valodas uz latviešu valodu "Krieviski"], varētu saņemt visu portāla saturu krievu valodā, bet izvēlnē "In English" [Tulkojums no angļu valodas uz latviešu valodu "Angliski"] sniegtu visu portāla saturu angļiski. Mašintulkošanas tehnoloģijas attīstās tik strauji, ka jau pārskatāmā nākotnē LSM visu savu saturu tehniski vienkāršā un finansiāli nenozīmīgā veidā varēs piedāvāt jebkurā pasaules valodā, kas būtiski uzlabos ārvalstnieku zināšanas par Latvijā notiekošo.

Tomēr pamatoti iebildumi varētu rasties (kā par to liecina Iesniegums) tad, ja katrā valodā būtu saņemama atšķirīga informācija, ja, piemēram, krieviski vai angļiski veidotais saturs nebūtu pieejams valsts valodā, jo šajā gadījumā latviešu valoda kļūst mediāli "nepašpietiekama" – paradoksāli, bet ir nepieciešamas svešvalodas zināšanas, lai patērētu Latvijas sabiedriskā medija veidotu saturu.

Tieši uz šo apstākli arī norāda Iesniedzējs, jo lai noklausītos Raidierakstā ietverto informāciju par politisko partiju plāniem Latgales reģionā, ir nepieciešams pārvaldīt krievu valodu. Turklāt vēl tas rada iespaidu, ka redakcionālā segregācija sabiedriskajā medijā nav pilnībā novērsta – joprojām "latvieši latviski veido ziņas latviešiem par latviešiem", bet "krievi – krieviski krieviem par krieviem".

Iesniegumā minētā Raidieraksta autors ir LSM Latgales redakcijas žurnālists Aleksejs Dunda un, kā to norāda LSM: *LSM Latgales redakcija veidos multimediju saturu latviešu, tai skaitā latgaliešu, un krievu valodā, ņemot vērā reģiona informatīvās telpas specifiku, kā arī auditorijas mediju lietošanas paradumus, vienlaikus ievērojot vienotus profesionālos, ētikas un kvalitātes standartus.* Tādējādi konkrētais Raidieraksts atbilst LMS viedoklim par auditorijas sasniegšanu un uzrunāšanu Latgalē. Taisnības labad ir jāpiebilst, ka LSM Latgales redakcijas sagatavotajā Raidierakstā ir saklausāma tā daudzvalodība, kas raksturīga šim reģionam. Tomēr bez krievu valodas zināšanām saturs nav pilnvērtīgi lietojams, bet Raidieraksta versija latviešu valodā nav tikusi veidota. Atliek vienīgi cerēt, ka LSM.lv sadaļā "Reģiona publikācija/Latgale" turpmāk būs pieejama daudzveidīga informācija latviešu valodā un latgaliešu rakstu valodā kā latviešu valodas vēsturiskajā paveidā, par politisko partiju plāniem šajā reģionā, īpaši ņemot vērā jaunatvērtās LSM Latgales redakcijas sniegtās iespējas.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot LSM Redakcionālo vadlīniju un Rīcības un ētikas kodeksa normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu LSM redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās. Nedz normatīvie akti, nedz LSM Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[7] Ombuds neatzīst Raidieraksta publicēšanas un LSM.lv sadaļas rus.LSM.lv pastāvēšanas faktā Satversmes tiesas Spriedumā atzītā neievērošanu, jo Spriedumā apstrīdētās normas ir spēkā neesošas no 2027. gada 1. maija un tiesa ir devusi likumdevējam saprātīgu laiku jauna tiesiskā regulējuma izstrādei, kas vislabāk aizsargātu latviešu valodu, pie mazākumtautībām piederošo personu tiesības un valsts drošību, kā arī ļaujot VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" īstenot tā 2025. gada 30. decembrī ar Padomes lēmumu Nr. 53/1-1 apstiprināto sabiedriskā pasūtījuma 2026. gada plānu, kā arī ņemot vērā to, ka no 2026. gada 1. janvāra VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" īsteno jaunu pieeju satura veidošanai mazākumtautību valodās.

Tiklīdz likumdevējs būs izstrādājis un pieņēmis jaunu regulējumu, tad jaunizveidotais tiesiskais regulējums būs jauns pamats ombuda atzinumu veidošanai jautājumos, kas skar LSM tiesības veidot saturu mazākumtautību valodās un svešvalodās. Šī atzinuma veidošanas brīdī ir jāatzīst, ka satura veidošana krievu valodā LSM.lv sadaļā “rus.LSM.lv” ir vērtējama kā pieļaujama un likumiska rīcība.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[8] LSM nodrošināt, lai sabiedriski nozīmīgas LSM satura vienības, īpaši informatīvās ziņas, kas veidotas svešvalodās, būtu pieejamas arī latviešu valodā, tādējādi nodrošinot, ka valsts valoda ir pašpietiekama LSM satura lietošanai.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU